BO’LAJAK O’QITUVCHILARDA INNOVASTION PEDAGOGIK FAOLIYATNI SHAKLLANTIRISH

Yorqinoy Hamidjonovna Qipchaqova

Fardu,Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi o’qituvchisi,Ergashova Maftuna Davlatjon qizi-Fardu talabasi

Bo’lajak o’qituvchilarda innovastion pedagogik faoliyatni shakllantirish pedagogik muammo sifatida. Oldimizda turgan buyuk vazifalarni yechishning asosiy omili, ularni hal qilishning yagona sharti tom ma’nodagi barkamol shaxsni, har tamonlama yetuk avlodni tarbiyalab voyaga yetkazishdan iborat. Yurtimizning yorug’ kelajagini, xalqimizning hech kimdan kam bo’lmasdan farovon yashashini ta’minlashga qaratilgan bu vazifalarni ado etish barchamizning insoniy burchimizdir… bugun vatanimizga nafaqat yuqori malakali mutaxassislar, balki umumbashariy meros va qadiryatlarni zamonaviy bilim va tafakkur bilan boyitishga qodir huquqiy-demokratik jamiyatda odamlarning ozod va erkin yashashini, mustaqil fikr yuritib, har tomonlama asoslangan qarorlar qabul qilishini hayotiy zarurat deb biladigan barkamol yoshlar ekan”

Shuningdek, O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan 5 ta muhim tashabbusdagi uchinchi tashabbus, ya’ni aholi va yoshlar o’rtasida kompyuter texnologiyalari va internetdan samarali foydalanishni tashkil etishga hissa qo’shadi. Bu muhum tashabbus O’zbekistonning rivojlanishida muhum omil hisoblanadi Ta’lim sohasidagi vakolatli davlat boshqaruvi organlari va mahalliy davlat hokimyati organlari innovatsion o’quv dasturlari va loyihalarini amalga oshirish hamda ularning natijalarini amaliyotga joriy etish uchun o’z vakolatlari doirasida shart-sharoitlar yaratdi” Bo’lajak pedagog-o’qituvchilarni o’z mutaxassisliklari bo’yicha ta’lim muassasalarida fan asoslarni yangi pedagogik texologiyalar asosida o’qitishga tashkil etishga tayyorlash, ularni oily o’quv yurtida butun o’qish davrida kompleks ravishda amalga oshirilishi lozim. Pedagogik, psixologik , falsafiy, sotsial va uslubiy metodik, hamda ta’limning texnika vositalari va axborot texnologiyalariga doir bilimlarni ularga tegishli fanlarni o’rganish jarayonida oladilar, umumiy ko’nikma va malakalarni laborotoriya-seminar mashg’ulotlarda, maktabda pedagogik amaliyot o’tash davrida egallaydilar. Bizning mamlakatimizda pedagogik innovatsiyaning rivojlanish keng jamoatchi-pedagoglar harakati maktabning tez rivojlanishiga bo’lgan talab va uni pedagoglar amalga oshira bilmasliklari o’rtasidagi yuzaga kelgan qarama-qarshiliklar bilan bogliq. Yangiliklarni qo’llash umumiyligi kengaydi. Shu sababli, yangi bilimlarga bo’lgan talab, yangi “yangilik”, “yangi innovatsiya”, “innovatsion jarayon” tushunchalarini anglash talabi keskinlashdi.

“Innovatsiya” so’zi ingliz tilidan kelib chiqqan, uning tarjimasi “yangilash”, “o’zgartirish”, “yangilik kiritish”, degan ma’nolarni bildiradi. Bizning adabiyotlarimizda innovatsiya muammolari ko’p vaqtgacha iqtisodiy tadqiqotlar tizimida o’rganilib kelinmoqda. Ammo vaqt o’tishi bilan jamiyat hayoti faoliyatining hamma sohalarida innovatsion o’zgarishlar sifat xarakteristkalarini baholash muammosi yuzaga keladi, ammo o’zgarishlarni faqatgina iqtisodiy nazariyalar bilan aniqlab bo’lmaydi. Innavatsion jarayonlarni o’rganish uchun boshqa yo’llar zarur, unda innovatsion tahlil faqatgina,fan va texnika erishgan zamonaviy yutuqlaridan foydalanishnigina o’z ichiga olmay, balki boshqarish, ta’lim, huquq va boshqa sohalarni ham qamrab oladi. Innovatsion pedagogik

muammolarini yechilishini izlash ta'lim sohasida innovatsion jarayonlar borishi xususiyatlari, mazmuni, tarkibi va klassifikatsiyasini tekshirish natijalarini tahlil (analiz) qilish bilan bog'liq. "Innovatsiya" tushunchasi birinchi marta XIX asrda madaniyatshunoslar o'rganishlarida paydo bo'ldi va bir madaniyat elementlarini boshqasiga joriy qilish ma'nosini bildirgan. Uning bu ma'nosi hozirgacha etaografiyada saqlanib qolgan. XX asr boshlarida yangi bilim sohasi yangiliklarni kiritish, qo'llash yuzaga keldi. U mahsulot ishlab chiqarish sohasida texnik yangiliklarni kiritish qonuniyatlarini o'rgana boshladi. Yangiliklarni kiritish haqidagi fan-innovatika-firmalarning ya'ni reja, xizmatlarni ishlab chiqish va tadbiq etish faoliyatiga talablari keskin oshib borishi aks ettirilgan holda paydo bo'ladi. 30 yillarda AQSHda "firma innovatsion siyosati", "innovatsion jarayon" atamalari paydo bo'ldi. 60-70 yillarda g'arbda firmalar va boshqa korxonalar amalga oshirilayotgan yangiliklarni emperik tekshirishlar keng quloch yoyadi. Shu bilan birga diqqat ikki asosiy tekshirishlar sohasiga qaratiladi, ularning har birida o'z nazariy- metedologik madaniyati ustun turadi. O'rta Osiyoning mutaffakir allomalaridan Bahoviddin Naqshband, al-Kindiy, Abu Nasr Farobiy, Abu Rayxon Beruniy, Abu Ali Ibn Sino, Yusuf Xos Hojib, Kaykovus,Alisher Navoiy, Abdurahmon Jomiy, Husayn Voiz Koshifiy, Abdulla Avloniy, Mahmudxo'ja Behbuddiy, Abdurauf Abdurahimboy o'g'li Fitrat, Hamza Hakimzoda, Asqar Zunnunov Abdulhamid Cho'lpon va boshqa mashhur qomusiy olimlar ta'lim-tarbiya va madaniyatning rivojlanishining tengi yo'q vakillari hisoblanadi. Hozirgi zamon o'qituvchisining asosiy fazilatlaridan biri o'z kasbiga sadoqatliligi, g'oyaviy e'tiqodliligi, o'z kasbini sevishi, bu kasbga bo'lgan cheksiz sadoqat o'qituvchining boshqa kasb egalaridan ajralib turadi. Chunki maktabda ta'lim-tarbiya ishining yuqori saviyada olib borilishi faqat o'qituvchiga, uning kasbiy tayyorgarligiga bog'liq. O'qituvchi shaxsiga qo'yiladigan talablardan biri shuki, u o'zi o'qitayotgan predmetlarni chuqur bilishi, uning metodikasini o'zlashtirib olgan bo'lishi zarur. Predmetni va uning nazariyasini chuqur bilishi, uni qiziqarli etib o'quvchilarga yetkaza olishi bolalarni shu predmetga bo'lgan qiziqishini oshiradi. O'qituvchi obro'sini ko'taradi. O'quvchilar o'qituvchi bilimining bu bilimlarni bolalarga yetkaza olish imkoniyatlarini qadirlabgina qolmay, balki uning shu predmetga bo'lgan qiziqishini, uning fidoyiligini ham taqdirlashadi O'qituvchining yuksak madaniyati, uning teran bilim doirasi ta'lim-tarbiya ishlarini muvaffaqiyatli kechishiga yordam beradi. Hozirgi zamon o'qituvchisi ayniqsa, boshlang'ich sinf o'qituvchisi milliy qadiryatlarimizni bilibgina qolmay, uni keng ota onalar jamoatchiligi ichida, sinfda otashin targ'ibotchisi ham bo'lishi kerak. O'qituvchi kasbiga xos bo'lgan muhum fazilatlardan, talablardan biri-bolalarni sevish, ularning hayoti bilan qiziqish, har bir shaxsni hurmat qilishdan iboratdir. Bolani sevgan, butun kuch va bilimini bolalarning kelajagi buyuk Vatanga sodiq fuqaro qilib tarbiyalashga safarbar qila oladigan odamgina haqiqiy o'qituvchi bo'la oladi. Bolaga befarq, uning kelajagi bilan qiziqmaydigan, o'qituvchilik kasbiga loqayd odam haqiqiy o'qituvchi bo'la olmaydi. O'qituvchiga shaxsiga qo'yiladigan umumiy talablar bilan boshlang'ich sinf o'qituvchisi kasbining o'ziga xosligi ayrim spetsifik talablarni keltirib chiqaradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Qipchaqova Yo., & Soxibova F. (2022). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI JISMONIY TARBIYALASH MUAMMOLARI. Мировая наука, (3 (60)), 18-21.
2. Qipchaqova, Y. H. (2022). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI TARBIYALASHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. Research Focus, 1(2), 340-347.

3.Qipchaqova, Y. (2022). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI TARBIYALASH SOHASIDAGI XORIJ MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TAJRIBALARI. Science and innovation, 1(B8), 106-111

4. Kipchakova, Y. (2021). METHODOLOGICAL AND DIDACTIC ASPECTS OF INFORMATION AND INTELLECTUAL CULTURE IN THE EDUCATION OF A DEVELOPED GENERATION. Экономика и социум, (6-1), 156-159.

5. Kipchakova, Y. X., & Kodirova, G. A. (2020). INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATION. Теория и практика современной науки, (5), 29-31.

6. KIPCHAKOVA, Y., ABDUXAMIDOVA, M., & RAXMONALIYEVA, (2021)M. THE IMPACT OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN IMPROVING STUDENT KNOWLEDGE. СТУДЕНЧЕСКИЙ ВЕСТНИК Учредители: Общество с ограниченной ответственностью" Интернаука", 37-38.

7. Қипчақова, Ё., Махмудова, М., & Умарова, З. (2021). МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАР МЕҲНАТИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТИ. Студенческий вестник, (22-7), 9-10.

8.Қипчақова, Ё., Соибжонова, Ш., & Абдуқаюмова, С. (2021). МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ АҲАМИЯТИ. Студенческий вестник, (22-7), 11-12

9. Kipchakova Yorkinoy, (2023) PERSONAL DEVELOPMENT OF A FUTURE TEACHER AS AN INTEGRAL PART OF PROFESSIONAL TRAINING Web of Scientist: International Scientific Research Journal (WoS) April 2023. (181-187)

10. Yorqinoy Qipchaqova , Kasimova Muxlisa Hamdamovna (2023/4/14) PEDAGOGIK MAHORAT VA UNING O'QITUVCHI FAOLIYATIDA TUTGAN O'RNI IQRO.jurnali (477-484)

11. Y.H. Qipchaqova (2023/4/14) Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy faolligini rivojlantish. IQRO jurnali (485-493)

12. Y. Qipchaqova U.Xalilova, I. Mirzaolimova (2022/1/20) Bo'lajak o'qituvchilarning integrativ faoliyatning loyihali komponenti "Ilm-zakovatimiz – senga, ona-Vatan!" mavzusidagi Respublika onlayn ilmiy-amaliy anjumani materillari 3-tom (116-b)

13. Qipchaqova Yorqinoy. (2023). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA CHET TILLARINI O'QITISHGA O'ZARO TA'SIR ETISH OMILLARI. Ta'lim Innovatsiyasi Va Integratsiyasi, 11(10), 3–5.

14. Kipchakova Yorkinoy (2023). ISSUES OF INTERACTION WITH LANGUAGE TEACHING IN PRIMARY EDUCATION. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *10*(12), 780–782

15. Hamidjonovna, Y. Q. (2023). SHAXS RIVOJLANISH JARAYONI, TARBIYASI VA UNING IJTIMOIYLASHUVI. Научный Фокус, 1(2), 475-480.

16. Kipchakova Yorkinoy. (2023). SOME PROBLEMS OF PREPARING PRIMARY CLASS TEACHERS FOR INNOVATIVE ACTIVITY. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *10*(12), 777–779. Retrieved from https://www.eijmr.org/index.php/eijmr/article/view/841

17. Kipchakova, Y. (2021). Methodological And Didactic Aspects Of Information And Intellectual Culture In The Education Of A Developed Generation. Экономика и социум, (6-1), 156-159.

18. Qipchaqova Yorqinoy Hamidjanovna Kasimova Muxlisa Xamdamovna. (2023). FACTORS TO IMPROVE THE PEDAGOGICAL SKILLS AND PROFESSIONAL

CULTURE OF THE EDUCATOR. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *10*(10), 35–38. Retrieved from https://www.eijmr.org/index.php/eijmr/article/view/320

19.QIPCHOQOVA Yorqinoy, MADRAHIMOVA Mohiraxon Imomaliyevna (2023) MAKTABGACHA TA'LIMDA STEAM TA'LIM TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH ZARURIYATI «Педагогик ва психологик тадқиқотлар» (6-11)

20. Yo.H.Qipchaqova (2022) Maktabgacha yoshdagi bolalarni zamonaviy yondashuv asosida tarbiyalash. Xorazm Ma'mun Akademiyasi 11/3 2022.(143-145)

21. Qipchaqova Yorqinoy (2023-yil 10-noyabr) *BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TIL O'QITISHGA O'ZARO TA'SIR ETISH MASALALARI* "TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLAR" RESPUBLIKA-ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI (25-28)

22. Qipchaqova Yorqinoy (2023-yil 10-noyabr) *BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARNI INNOVATSION FAOLIYATGA TAYYORLASHNING AYRIM MUAMMOLARI* "TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLAR" RESPUBLIKA-ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI (42 -44)

23. Qipchaqova Yorqinoy Hamidjanovna, Ergasheva Maftuna Davlatjon qizi. (2023). ISSUES OF TEACHER SKILLS IN THE DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL IDEAS. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *10*(09), (129–133). Retrieved from https://www.eijmr.org/index.php/eijmr/article/view/185

24. Y.H. Kipchakova. (2023). PREPARATION FOR PROFESSIONAL ACTIVITY BY DEVELOPING INNOVATIVE ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS. International Journal of Advanced Research in Education, Technology and Management, 2(3), 243–262. https://doi.org/10.5281/zenodo.7745915